

به یاد دارم در سال ۱۳۷۳ وقتی اولین جلسات برای تأسیس یک مجله پژوهشی جدید در انجمن فیزیک ایران تشکیل می‌شد، نقطه نظرهای متفاوت بود و نگران از راه پیش‌رو. آیا یک مجله پژوهشی برای فیزیک به مصلحت است؟ تا آن زمان فقط مجله علوم یا علوم و تکنولوژی داشتیم! زبان مجله چه باشد، چند شماره در سال، عنوان مجله، هیأت ویراستاران چه کسانی باشند و...؟ اینک پس از ۲۵ سال پاسخ بیشتر پرسش‌ها را می‌دانیم و روش انجام کار را گام به گام یاد گرفتیم. ثابت شد یک گروه غیردولتی بدون دریافت کمک مالی با خدمات داوطلبانه می‌توانند در این مدت ۲۸۱۰ مقاله دریافت و بررسی کنند، از بین آنها ۹۸۹ مقاله را بپذیرند و ۹۵ شماره مجله در ۱۹ جلد منتشر کنند [۱]. این افتخاری است که نصیب بیش از ۵۰۰۰ نویسنده، ۳۷۴ داور و هیأت ویراستاران فعلی و پیشین مجله و البته انجمن فیزیک ایران شده است.

فرایند بررسی مقاله‌ها پس از ثبت در وبگاه مجله با بررسی دبیر علمی شروع می‌شود، آیا مقاله دارای یک چارچوب معقول علمی است؟ در زمینه فیزیک است؟ یکی از هیأت دبیران مجله به موضوع مقاله آگاهی دارد و می‌تواند برای آن داورانی معین کند. دبیر علمی پس از این واریسی مناسب‌ترین شخص را از بین هیأت دبیران به عنوان گزارشگر مقاله انتخاب می‌کند. از این پس همه امور آن مقاله از قبیل انتخاب داور یا داوران، بررسی نظر داوران، جمع‌بندی داورها و اتخاذ تصمیم نهایی، در اختیار گزارشگر است. همه مکاتبات با نویسندگان و داوران را دفتر مجله و با امضای سردبیر انجام می‌دهد، ولی آموخته‌ایم که فقط نظر و تصمیم گزارشگر را اجرا کنیم. روشن است همانند نشریات بین‌المللی دیگر به دلیل تنوع داوران و گزارشگران، کار پذیرش مقالات و زمان بررسی آنها یک‌دست انجام نمی‌شود و بنا به گزارشگر، مدت بررسی مقاله‌ها بین ۲ تا ۳۲ ماه طول می‌کشد [۲]. در دو سال اخیر سقفی برای ایام بررسی تعیین شده، و دبیرخانه مجله موظف است که قبل از ۱۵ ماه بررسی را نهایی کند یا مقاله را به نویسنده برگرداند. به طور کلی از نحوه داور و پذیرش مقاله‌ها گله چندانی دریافت نشده است، ولی در مواردی نویسندگان از کندی کار گله‌مند بوده‌اند.

با این حال هر سال تعداد قابل توجهی مقاله دریافت می‌شود. بیش از ۵۰۰۰ مراجعه روزانه به وبگاه مجله وجود دارد، و از کثرت داورانی که به کمک مجله می‌آیند می‌توان فهمید که انجمن فیزیک ایران موفق عمل کرده است. تا کنون همه خدمات داوران و هیأت ویراستاران داوطلبانه و بدون چشم‌داشت مالی بوده است، با این حال مجله جای مناسبی در بین جامعه فیزیک و مؤسسات نمایه‌کننده پیدا کرده است، باور کرده‌ایم که می‌توان با زبان فارسی مقاله منتشر نمود و پژوهش داشت. بنده مدعی نیستم که ما وظایف را به بهترین نحو انجام داده‌ایم، ولی همواره نیت خیر بوده است و توان محدود. اگر قصوری بوده پوزش می‌خواهم.

نام نویسندگان مقالات، داوران [۳] و هیأت ویراستاران فعلی در وبگاه مجله درج شده ولی لازم است از خدمات انجمن فیزیک ایران، دانشگاه صنعتی اصفهان و عزیزانی چون رضا منصوری، وحید کریمی‌پور، هادی اکبرزاده، محمد اخوان، نعمت‌ا... ریاضی، نگین محمدزمانی، بهاره صادقی و سمانه کیایی به خاطر مشارکتشان در ساختن مجله تشکر کرد.

سید محمد امینی

مراجع

۱. آمار کل مقالات تا آخر اسفند ماه ۱۳۹۷، وبگاه مجله پژوهش فیزیک ایران.
۲. نمودار مقالات، وبگاه مجله پژوهش فیزیک ایران.
۳. آمار داوران، وبگاه مجله پژوهش فیزیک ایران.